

Bipolární porucha v ICD 11 (6A60-6A6Z)

Tomáš Novák

ICD-11 DIAGNOSTIC GUIDELINES

Mood Disorders

Note: This document contains a pre-publication version of the ICD-11 diagnostic guidelines for Mood Disorders. There may be further edits to these guidelines prior to their publication.

Rozdíly u poruch nálady mezi ICD 10 a 11 **nejsou zásadní**

Harmonizace IDC 11 a DSM 5

Zaměřeno na klinickou praxi – **menší důraz na počet kritérií a trvání**

Větší možnost dále **specifikovat významné klinické charakteristiky**

Bipolární a příbuzné poruchy dle ICD 11

- BPP jsou **epizodické** poruchy nálady definované výskytem **manických, smíšených nebo hypomanických epizod** nebo symptomů
- Tyto epizody se **typicky** střídají v průběhu těchto poruch s **depresivními epizodami** nebo obdobími depresivních příznaků
- **6A60** Bipolární porucha typ I
- **6A61** Bipolární porucha typ II
- **6A62** Cyklotymní porucha/Cyklotymie
- **6A6Y** Jiné specifikované bipolární nebo příbuzné poruchy

Změny ICD10→ICD11 (I)

- Jedna manická epizoda (F30) již **není samostatná jednotka**, ale **bipolární porucha I (6A60) ~ DSM**
- ICD 11 **plně akceptuje bipolární poruchu II (6A61) ~ DSM**
- **Cyklothymie** (cyclothymic disorder) je přiřazena jako 3. jednotka (6A62) a skupina trvalé poruchy nálady (F34) je vypuštěna ~ DSM

Změny ICD10→ICD11 (II)

- U mánie/hypománie je vedle elevace nálady/iritability nutná i zvýšená aktivita/energie ~ DSM
- Přesné počty příznaků a délka trvání nejsou vždy určeny („několik dnů“, „několik dalších příznaků“ u **hypománie**)
- Manický syndrom vzniklý **během antidepressivní léčby** by měl být považován za manickou epizodu, pokud syndrom **přetrvává i po přerušení léčby** a jsou splněny veškeré diagnostické požadavky na manickou epizodu ~ DSM

Změny ICD10→ICD11 (III)

- **Funkční narušení!!!**
- Poruchy nálady mají za následek **výrazné zhoršení v osobních, rodinných, sociálních, vzdělávacích, pracovních** nebo jiných důležitých oblastech fungování.
- Pokud je fungování zachováno, je to pouze díky **značnému úsilí**.
- **Platí i pro hypománii!**

Rozdíly ICD11/DSM5 (harmonizace)

- Bipolární a příbuzné poruchy jsou součástí **poruch nálady** (v DSM oddělené kategorie)
- Zůstávají **4 typy epizod**: epizoda hypomanická, manická, depresivní a **smíšená** (v DSM smíšená e. vypuštěna, pouze jako smíšené rysy)
- Požadované počty příznaků a délka trvání jsou u některých epizod/dg **opuštěny** (v DSM jsou stanoveny)

Depresivní epizoda

- Shodná pro bipolární poruchu a depresivní poruchu (6A70-1)
  - Souběžná přítomnost **5 příznaků** po dobu **2 týdnů**, přičemž **alespoň 1 je z afektivního klastru**
  - **Afektivní klastr:** (1) depresivní nálada; (2) anhedonie
  - **Kognitivně-behaviorální klastr:** (1) ↓ soustředění; (2) ↓ sebehodnocení a výčitky; (3) beznaděj; (4) sebevražedné myšlenky a jednání
  - **Neurovegetativní klastr:** (1) poruchy spánku; (2) změna chuti k jídlu či váha; (3) PM zrychlení či zpomalení; (4) ↑ unavitelnost
  - + funkční narušení, přidatně klinické rysy, 5 úrovní závažnosti
-

Manická epizoda

- Trvání **týden**, pokud nedošlo k léčbě
- A. euforická nebo expanzivní nálada nebo zvýšená podrážděnost + **zvýšená aktivita nebo subjektivní prožitek zvýšené energie** (nezbytná podmínka)
- B. **několik dalších** příznaků: (1)zrychlená řeč; (2)myšlenkový trysk; (3)zvýšené sebevědomí; (4) zvýšení sexuální touhy nebo družnosti; (5)snížená potřeba spánku; (6)roztržitost; (7)impulzivní či bezohledné chování
- + funkční narušení; psychotické příznaky; mánie navozená léčbou

Hypomanická epizoda

- trvající minimálně **několik dní**
- A. elevace **nálady** nebo zvýšená podrážděnost + **zvýšená aktivita** nebo **subjektivní prožitek** zvýšené energie (nezbytná podmínka)
- B. + **několik dalších** příznaků jako u mánie
- + funkční narušení!!!
- Příznaky **nejsou dostatečně závažné**, aby způsobily **výrazné zhoršení** pracovních funkcí nebo obvyklých společenských aktivit nebo vztahů s ostatními, nevyžadují **hospitalizaci** a **nejsou doprovázeny** bludy nebo halucinacemi.

Smíšená epizoda

- Přítomnost několika zřetelných manických a depresivních symptomů, které se **vyskytují současně nebo se velmi rychle střídají**. Příznaky musí **zahrnovat změnu nálady** odpovídající manické a/nebo depresivní epizody po dobu alespoň 2 týdnů
- Pokud **převažují manické příznaky**, příznaky deprese obvykle zahrnují dysforickou náladu, pocity bezcennosti, beznaděje a sebevražedné myšlenky
- Pokud **převažují depresivní příznaky**, manické příznaky obvykle zahrnují podrážděnost, myšlenkový trysk, upovídanost a zvýšenou aktivitu.

Bipolární porucha I

- Pro diagnózu stačí **jedna manická nebo smíšená epizoda**
- **Typický průběh** poruchy je charakterizován **opakujícími** se depresivními a manickými nebo smíšenými epizodami
- Současná epizoda xxx (11 variant) 6A60.0-A
- Současná parciální remise, poslední epizoda xxx
- Současná plná remise 6A60.F

- *Při **pozdním nástupu** je vyšší pravděpodobnost vlivu účinku léků, látek nebo jiných zdravotních problémů*

Bipolární porucha II

- Anamnéza alespoň **jedné hypomanické** epizody a alespoň **jedné depresivní** epizody
- **Typický průběh** poruchy je charakterizován **opakujícími se** depresivními a hypomanickými epizodami.
- **Nejsou přítomny manické ani smíšené epizody**

Bližší určení průběhu a projevů BP I a II

- S výraznými symptomy **úzkosti**
- S **panickými** atakami
- S **přetrvávající depresivní** epizodou (≥ 2 roky)
- Současná depresivní epizoda s **melancholickými** rysy ($\sim$ somatický syndrom v ICD 10)
- Se **sezónním** průběhem
- S **rychlým cyklováním** (≥ 4 epizody za rok)

Cyklotymie

- Nestabilita nálady po **delší časové období** (>2 roky) charakterizovaná četnými hypomanickými a depresivními obdobími. Hypomanická období mohou, ale nemusí splňovat kritéria pro hypománii, depresivní kritéria pro depresi nesplňují.
- Období s příznaky je delší než bez nich, to by nemělo být delší než 2 měsíce.
- Musí být přítomno funkční narušení

Jiné specifikované bipolární poruchy

- Přítomnost **hypo/manických příznaků** (s nebo bez depresivních symptomů), které sdílejí primární klinické rysy s ostatními bipolárními poruchami
- Příznaky **nesplňují kritéria** pro jakoukoli jinou poruchu ve skupině **bipolárních** nebo příbuzných poruch.
- Příznaky **nejsou lépe vysvětleny jiným duševními poruchami** (např. schizoafektivní porucha; poruchy při užívání návykových látek; porucha osobnosti)
- Nutné je **funkční narušení**

Diferenciální diagnostika

- **Schizoafektivní porucha vs BP I (alternace)**
- **Poruchy osobnosti vs BP II nebo CT**
- Depresivní porucha (hypo/mánie při léčbě)
- Poruchy při užívání návykových látek (komorbidita)
- ADHD (v dospělosti)